

НАУКОВА СТУДЕНТСЬКА РОБОТА,

представлена на

Всеукраїнський конкурс наукових робіт
зі спеціальності «Фінанси, грошовий обіг і кредит»

на тему:

**«Науково-методичний підхід до оцінки впливу зовнішніх
факторів на портфельний кредитний ризик банку»**

Виконала: студентка V курсу
групи МБС-12,

денної форми навчання

Хряпіна Ольга Вікторівна

Науковий керівник: к.е.н., доцент

Савченко Тарас Григорович

Суми – 2011

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ПОРТФЕЛЬНИЙ КРЕДИТНИЙ РИЗИК БАНКУ.....	3
РОЗДІЛ 2. АПРОБАЦІЯ РОЗРОБЛЕНОГО МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ.....	12
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЬНИМ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ НА ОСНОВІ ОЦІНКИ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ.....	17
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

РОЗДІЛ 1
РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ
НА ПОРТФЕЛЬНИЙ КРЕДИТНИЙ РИЗИК БАНКУ

У зв'язку зі специфікою діяльності банків як фінансових посередників, особливе місце в системі банківських ризиків належить ризику кредитного портфеля. Підвищення ефективності управління даним ризиком є одним із пріоритетних напрямів удосконалення банківського менеджменту. З розвитком банківського кредитування, збільшенням обсягу і структури кредитного портфеля банків, а також враховуючи посилення впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на кредитний портфель, перед банками постає проблема визначення та ефективного управління портфельним кредитним ризиком.

Актуальність даного дослідження обумовлюється істотним погіршенням якості кредитного портфеля банків України внаслідок світової фінансової кризи (табл. 1).

Таблиця 1 – Якість кредитного портфелю банківської системи України [10].

Показник, млрд. грн., %	Звітна дата			
	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011
Активи банків	599,396	926,086	880,302	942,088
Темп приросту	76	55	-5	7
Кредити надані	485,368	792,244	747,348	755,030
частка кредитів у активах	81	86	85	80
Темп приросту	80	63	-6	1
кредити, що надані ЮО	276,184	472,584	474,991	508,288
Темп приросту	65	71	1	7
кредити, що надані ФО	153,633	268,857	222,538	186,540
Темп приросту	98	75	-17	-16

Продовження таблиці 1.

Прострочена заборгованість за кредитами	6,357	18,015	69,935	84,851
Темп приросту	43	183	288	21
Резерв за кредитними операціями	18,477	44,502	99,238	112,965
Темп приросту	51	141	123	14

З таблиці 1 видно, що якість кредитного портфеля банківської системи станом на 01.01.2009 та 01.01.2010 була нижчою, у порівнянні з 01.01.2008 та 01.01.2011, що пояснюється кризовими явищами в економіці. Висока частка кредитів у активах банку (85-86% станом на 01.01.2009 та 01.01.2010 рр. відповідно) та високі темпи приросту простроченої заборгованості (180 і 290% станом на 01.01.2009 та 01.01.2010 рр. відповідно) призвели до збільшення резервів за кредитними операціями на 141% та 123% станом на 01.01.2009 та 01.01.2010 рр. відповідно (рис. 1). Загалом за проаналізованих період відбулося збільшення залишків простроченої заборгованості за кредитами на 78,494 млрд. грн. або більше, ніж у 12 разів і збільшення резервів за кредитними операціями на 94,488 млрд. грн. або більше, ніж у 6 разів.

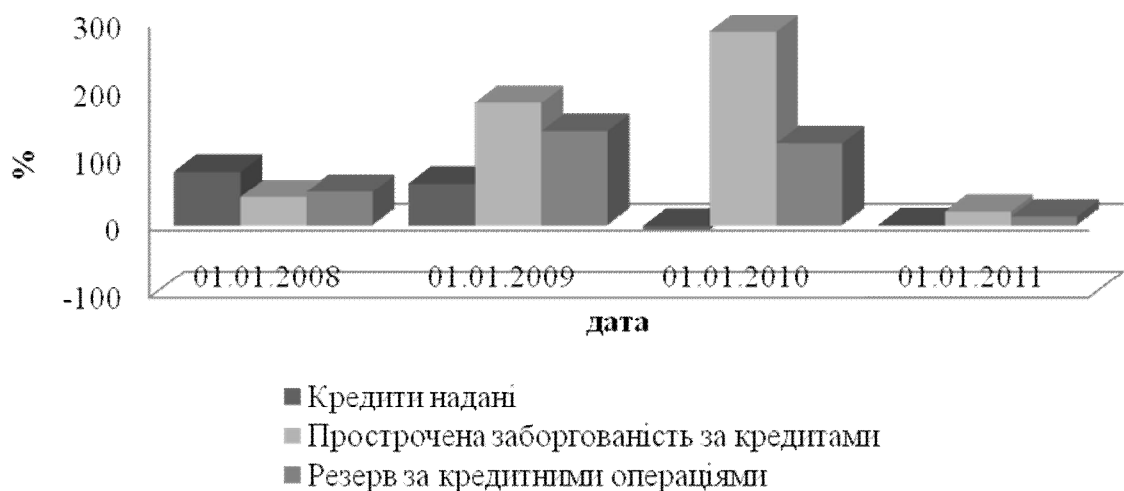

Рисунок 1 – Темпи приросту показників кредитного портфеля банківської системи України.

Враховуючи зазначене вище, актуальність пошуку нових методів управління кредитним ризиком видається беззаперечною. Таким чином, метою роботи є розробка науково-методичного підходу до оцінки впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку. Реалізація запропонованого підходу повинна сприяти мінімізації ризику та підвищенню якості кредитного портфеля банку.

У зовнішньому середовищі діяльності банків та їхніх контрагентів постійно відбуваються процеси, які зумовлюють як сприятливі умови для формування якісного кредитного портфеля банку, так і створюють загрози, що проявляються у підвищенні негативного впливу кредитних ризиків та зниження якості кредитних портфелів банків.

Для об'єктивної оцінки ризику кредитного портфеля банку необхідно достовірно оцінити вплив зовнішніх факторів, які у відповідності до підходів Європейського центрального банку [13] та Міжнародного валютного фонду [11, 12] спричиняють найбільший вплив на ризик кредитного портфеля банку.

Нами розроблена методика оцінки впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку, яка передбачає послідовну реалізацію чотирьох етапів:

- визначення критеріїв вибору зовнішніх факторів впливу;
- формування множини зовнішніх факторів впливу;
- нормалізація зовнішніх факторів впливу;
- інтегральна оцінка зовнішніх факторів впливу.

Метою розроблення даної методики є: визначення інтегральної оцінки впливу зовнішніх факторів на ризик кредитного портфеля для формування можливих сценаріїв управління кредитним портфелем банку.

У межах сформованої мети нами вирішувалися наступні завдання:

- визначення сукупності зовнішніх факторів впливу на портфельний кредитний ризик;
- визначення їх фактичного значення;

- порівняння фактичного значення фактора з еталонним;
- розподіл ступеня ризику за шкалою його можливих значень;
- визначення загального ступеня ризику для кредитного портфеля;
- розроблення сценаріїв управління кредитним портфелем банку.

Розроблена методика базується на підході до оцінки рівня економічної безпеки України, яка запропонована Міністерством економіки України [3].

Як зазначалося вище, першим етапом є визначення критеріїв вибору зовнішніх факторів, що істотно впливають на портфельний кредитний ризик банку.

При відборі факторів враховувалися два ключові критерії:

- вагомість впливу, тобто визначалися найбільш істотні фактори, що здійснюють як прямий так і опосередкований вплив на кредитний портфель;
- кількісне визначення, бралися в розрахунок ті фактори, які можна оцінити на основі офіційних даних Європейського центрального банку [1], Світового банку [14], Міжнародного валютного фонду [2], Державного комітету статистики України [4], Національного банку України [5] і т. д.

Враховання зазначених критеріїв дає змогу більш ґрунтовно і широко оцінити вплив зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик. У той же час вибір найбільш суттєвих факторів впливу дозволяє звужити діапазон оцінки портфельного кредитного ризику, що спрощує технологію оцінки.

Другим етапом є формування множини зовнішніх факторів впливу на портфельний кредитний ризик банку. У реальних умовах банківської діяльності всі види факторів взаємопов'язані між собою – принцип причинно-наслідкових зв'язків в економіці трансформує один фактор в інший. Тому при дослідженні кожного фактора портфельного кредитного ризику, необхідно враховувати його взаємозв'язок з іншими.

На рисунку 2 представлена авторська класифікація факторів, серед яких виділяють три групи:

- фактори, які збільшують ризик кредитного портфеля банку;
- фактори з невизначеним рівнем ризику;

- фактори, які зменшують ризик кредитного портфеля банку.

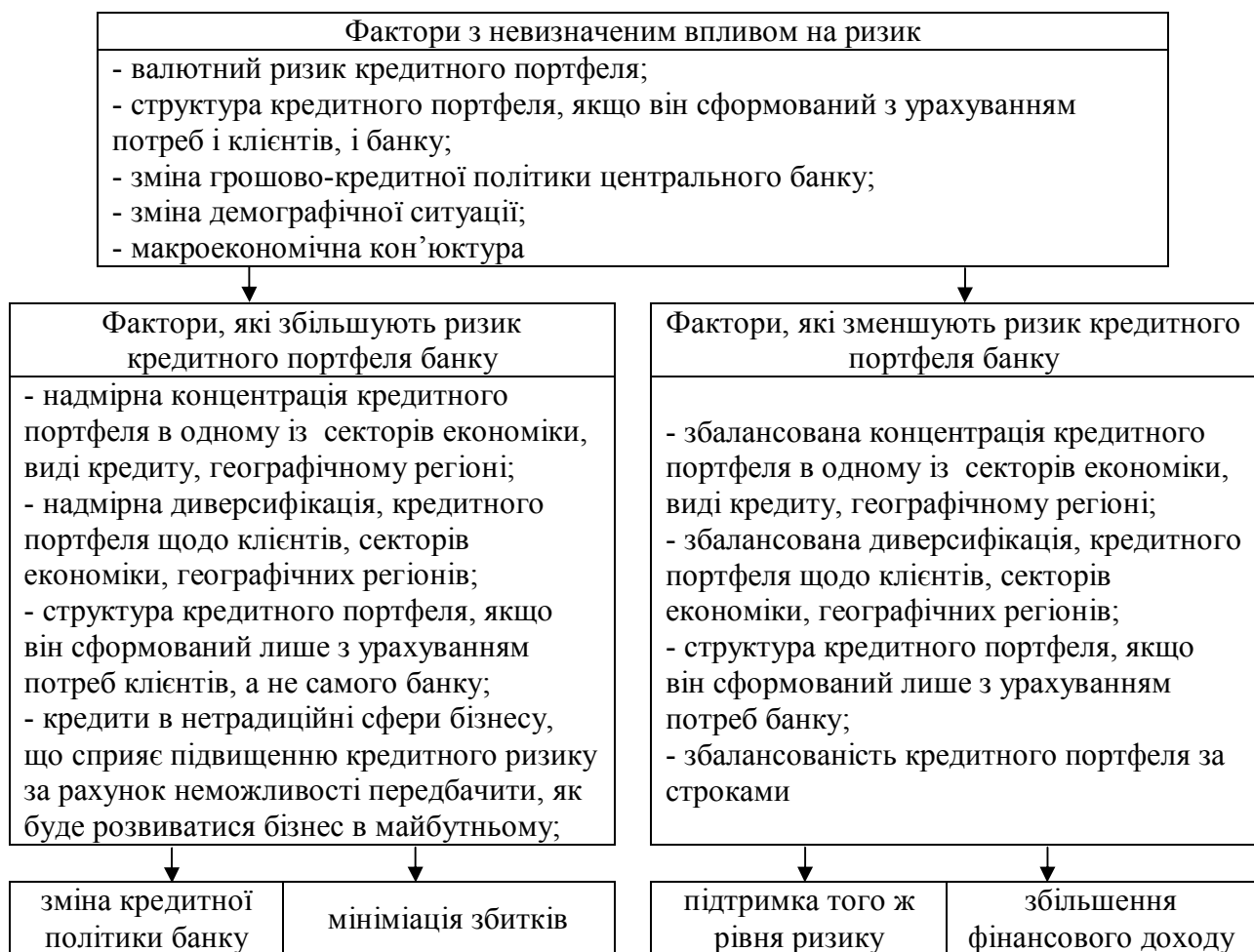

Рисунок 2 – Класифікація факторів портфельного кредитного ризику та їх наслідки [авторська розробка]

Виходячи із запропонованої класифікації факторів впливу на портфельний кредитний ризик, до зовнішніх факторів відносяться групи факторів з невизначеним рівнем ризику:

- валютний ризик кредитного портфеля;
- зміна ситуації на грошовому ринку та грошово-кредитної політики центрального банку;
- зміна демографічної ситуації;
- макроекономічна кон'юнктура.

Кожну із зазначених груп факторів можна деталізувати, представивши її як сукупність окремих факторів.

До групи факторів валютного ризику кредитного портфеля на макроекономічному рівні можна віднести:

- відношення обсягів депозитів в іноземній валюті до загальних обсягів депозитів (рівень доларизації).

До групи факторів грошового ринку та грошово-кредитної політики Національного банку України на макроекономічному рівні можна віднести:

- відношення обсягу грошового агрегату М3 до ВВП (рівень монетизації);

- рівень інфляції.

До групи факторів демографічного (соціального) характеру на макроекономічному рівні можна віднести:

- рівень бідності;

- рівень безробіття (за методологією МОП).

До групи факторів розвитку підприємництва та загального стану економіки на макроекономічному рівні можна віднести:

- відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС;

- інвестиції в основний капітал;

- відношення сальдо платіжного балансу України до ВВП.

Можливі кількісні значення кожного із запропонованих факторів лежать у певних межах – діапазоні. Одиницями виміру даних факторів є різні відносні та абсолютні показники. Останні, у свою чергу, представлені як грошовими так і не грошовими даними. Тому постає питання щодо нормалізації кількісних значень факторів, тобто приведення їх до одного вимірника.

Таким чином, третім етапом оцінки впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку є нормалізація розглянутих факторів.

Так як ризик кредитного портфелю характеризуються, як правило, множиною ознак факторів ($m \geq 2$), то при упорядкуванні елементів сукупності виникає необхідність приведення їх до спільного вимірника, який був би

стандартним для всіх факторів зовнішнього впливу на портфельний кредитний ризик банку.

Це можливе за рахунок порівняння емпіричних значень показника (фактора) x_i з певною величиною a . Такою величиною може бути максимальне x_{\max} , мінімальне x_{\min} , середнє значення сукупності $[x_1, x_2, \dots, x_m]$ чи еталонне (порогове) x_e значення показника.

Діапазон можливих значень кожного показника розбивається на 5 інтервалів (формула 1):

$$[x_{\text{гр}}^{\text{H}}, x_{\text{пор}}^{\text{H}}), [x_{\text{пор}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{H}}), [x_{\text{опт}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{B}}], (x_{\text{опт}}^{\text{B}}, x_{\text{пор}}^{\text{B}}], (x_{\text{пор}}^{\text{B}}, x_{\text{гр}}^{\text{B}}], \quad (1)$$

де $x_{\text{гр}}^{\text{H}}, x_{\text{гр}}^{\text{B}}$ – економічно досяжні мінімальне та максимальне значення індикатора, або нижня та верхня границі;

$x_{\text{пор}}^{\text{H}}, x_{\text{пор}}^{\text{B}}$ – порогові нижнє та верхнє значення індикатора, тобто значення, які бажано не перетинати;

$x_{\text{опт}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{B}}$ – мінімальне та максимальне оптимальні значення індикатора, тобто інтервал оптимальних значень.

При цьому $x_{\text{опт}}^{\text{H}}$ та $x_{\text{опт}}^{\text{B}}$ знаходяться в інтервалі порогових значень $[x_{\text{пор}}^{\text{H}}, x_{\text{пор}}^{\text{B}}]$. Порогові значення показників – це кількісні величини, порушення яких спричиняє загрозу істотного зростання ризику кредитного портфеля банку.

Значення $x_{\text{опт}}^{\text{H}}$ може дорівнювати $x_{\text{опт}}^{\text{B}}$, тоді інтервал $[x_{\text{опт}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{B}}]$ перетворюється в точку $x_{\text{опт}}$. Оптимальне значення показника – це інтервал величини, у межах яких ризик кредитного портфеля є найбільш сприятливим (мінімальним).

Значення показника в точках $x_{\text{гр}}^{\text{H}}, x_{\text{гр}}^{\text{B}}$ – це кількісна величина, порушення якої спричиняє критичний рівень ризику кредитного портфеля.

Значення $x_{\text{гр}}^{\text{H}}, x_{\text{пор}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{H}}, x_{\text{опт}}^{\text{B}}, x_{\text{пор}}^{\text{B}}, x_{\text{гр}}^{\text{B}}$ для таких факторів як: рівень бідності, рівень безробіття, рівень монетизації, інфляція – визначаються, входячи зі звіту Міжнародної організації праці про мінімальний рівень

соціального захисту для справедливої та відкритої глобалізації [6], на основі програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [9], меморандуму України з Міжнародним валютним фондом [16]; а також на основі даних за 2004-2010 рр. Державного комітету статистики України [4] та Національного банку України [5].

Для факторів: інвестиції в основний капітал, відношення сальдо платіжного балансу України до ВВП, відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС та рівень доларизації застосовується ретроспективний аналіз за 2004-2010 рр. на основі даних Міжнародного валютного фонду [17], Національного банку України [18] та експертних суджень фахівців, опублікованих в офіційних та пошукових джерелах [6].

Завдання нормалізації показників – це перехід до такого масштабу вимірювань, коли найменш ризиковому значенню відповідає значення 1, а найбільш ризиковому – 0. З точки зору статистики – це завдання переходу від абсолютних до нормалізованих значень, що змінюються від 0 до 1 і вже своєю величиною характеризують ступінь наближення до оптимального значення, що можна інтерпретувати у відсотках: 0 відповідає 0%, 1 – 100%.

При формуванні однакового простору (множини факторів) важливо забезпечити інформаційну спрямованість показників x_i . З цією метою показники поділяють на стимулятори (якщо фактичне значення не перевищує оптимальне) та дестимулятори (якщо фактичне значення перевищує оптимальне).

Зв'язок між нормованим значенням факторів й показниками-стимуляторами прямий, а між нормованим значенням факторів й показниками-дестимуляторами – обернений.

Таким чином, було визначено групи факторів зовнішнього впливу на портфельний кредитний ризик банків, а також основні етапи оцінки їх впливу на портфельний кредитний ризик банку.

РОЗДІЛ 2
АПРОБАЦІЯ РОЗРОБЛЕНОГО МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ

Для проведення аналізу ризику кредитного портфеля за даною методикою було обрано три дати – 01.01.2008 р., 01.01.2010 р. та 01.01.2011р. Вхідні дані для нормування показників зовнішніх факторів впливу представлені у таблиці 3.

Таблиця 3 – Вхідні дані для розрахунку.

Показник/Дата	01.01.2008	01.01.2010	01.01.2011
Рівень доларизації, %	22,7	31,68	29,13
Рівень монетизації, %	55,0	53,4	54,6
Індекс споживчих цін, %	16,6	12,3	9,10
Рівень безробіття, %	6,4	8,8	8,10
Рівень бідності, %	22,7	26,4	24,10
Інвестиції в основний капітал, Тр, %	150,48	65,12	112,73
Відношення сальдо платіжного балансу України до ВВП, %	-3,7	-11,69	3,7
Відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС, %	0,84	0,72	0,84

Четвертим етапом є інтегральна оцінка зовнішніх факторів впливу.

Для визначення загальної оцінки впливу зовнішніх факторів ризику кредитного портфеля банку, використовується проста середня арифметична:

$$PCR = \frac{\sum_{i=1}^n z_i}{n} \quad (3)$$

де PCR – портфельний кредитний ризик;

n – кількість зовнішніх факторів;

z_i – нормоване значення зовнішнього фактора.

Розроблена методика може бути використана у сценарному аналізі ризику кредитного портфеля банку з метою оцінки величини збитків, які можуть виникнути при тому чи іншому сценарії розвитку подій, а також плануванні адекватних заходів щодо виправлення наслідків цих подій.

Рекомендації щодо сценарного аналізу відображені у таких законодавчих актах як Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України, затверджене Постановою Національного банку України №460 від 06.08.2009 [7] та вимог Базельського комітету щодо банківського нагляду [8].

Виходячи з результатів, які можна отримати, оцінюючи вплив зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку, пропонується три сценарії можливого розвитку подій для кредитного портфеля банку:

- песимістичний;
- нейтральний;
- оптимістичний (рис. 3).

Рисунок 3 – Точкові сценарії портфельного кредитного ризику банку [авторська розробка]

З рисунку видно, що точці «0» відповідає песимістичний сценарій, який характеризується високим (максимальним) ступенем ризику кредитного портфеля банку. Нейтральному сценарію відповідає середній ступінь ризику зі значенням «0,5», і оптимістичний сценарій представлений низьким (мінімальним) ступенем ризику з точкою «1».

При цьому 0 – це високий ступінь ризику кредитного портфеля, 0,5 – середній ризик кредитного портфеля і 1 – оптимальне значення ризику кредитного портфеля банку.

Отже, розраховуємо інтегральну оцінку зовнішніх факторів впливу на портфельний кредитний ризик банку окремо за вищенаведеними датами.

Станом на 01.01.2008 р.:

$$PCR = \frac{0,88 + 0,91 + 0,36 + 0,78 + 0,22 + 0,76 + 0,14 + 0,28}{8} = 0,56 \quad (5)$$

З формули 5 слідує, що значення ризику кредитного портфеля вище середнього і банку слід дотримуватися нейтрального сценарію портфельного кредитного ризику.

Станом на 01.01.2010 р.:

$$PCR = \frac{0,63 + 0,94 + 0,49 + 0,57 + 0,19 + 0,59 + 0,04 + 0,24}{8} = 0,46 \quad (6)$$

З формули 6 слідує, що значення ризику кредитного портфеля вище середнього і банку слід дотримуватися песимістичного сценарію портфельного кредитного ризику.

Станом на 01.01.2011 р.:

$$PCR = \frac{0,69 + 0,92 + 0,66 + 0,62 + 0,21 + 0,98 + 0,14 + 0,28}{8} = 0,54 \quad (7)$$

З формули 7 слідує, що значення ризику кредитного портфеля нижче середнього і банку слід дотримуватися нейтрального сценарію портфельного кредитного ризику.

Таким чином, рівень ризику кредитного портфеля банку внаслідок впливу зовнішніх факторів у 2007 та 2010 роках був середнім, а у кризовий 2009 – наближався до високого. Отже, можна зробити висновок щодо адекватності розробленого підходу. Нормалізація факторів зовнішнього

впливу дає змогу визначити і рівень ризику окремого фактора, що у свою чергу слугує індикатором зовнішньої безпеки банку.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЬНИМ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ НА ОСНОВІ ОЦІНКИ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ

Виходячи із запропонованих точкових сценаріїв портфельного кредитного ризику, відповідно до кожного визначеного сценарію можна сформувати певну сукупність заходів, що обмежують вплив зовнішніх факторів.

Необхідність визначення даних заходів полягає у мінливості зовнішнього середовища і підвищеної у зв'язку з цим небезпеки для банку зберегти свій кредитний портфель від зростаючого ризику. Вкрай важливо обрати правильну тактику відповідно до песимістичного, нейтрального та оптимістичного сценаріїв портфельного кредитного ризику, яка повинна формуватись у внутрішніх документах банку.

Заходи щодо попередження впливу зовнішнього фактора валютного ризику кредитного портфеля, відповідно до кожного з точкових сценаріїв розвитку, зображено на рисунку 5.

Песимістичний сценарій розвитку для валютного ризику представляє собою ситуацію, коли всі вищезазначені зовнішні фактори даної групи досягли свого критичного значення, наприклад, відбулося або очікується зростання рівня доларизації у два і більше рази.

Нейтральний сценарій для валютного ризику представляє собою ситуацію, коли очікується незначне (менше, ніж у два рази) зростання рівня доларизації.

Оптимістичний сценарій розвитку для валютного ризику представляє ситуацію, коли рівень доларизації зменшується або очікується його відчутне (в 1,12-1,15 разів) падіння по відношенню до показників минулого періоду.

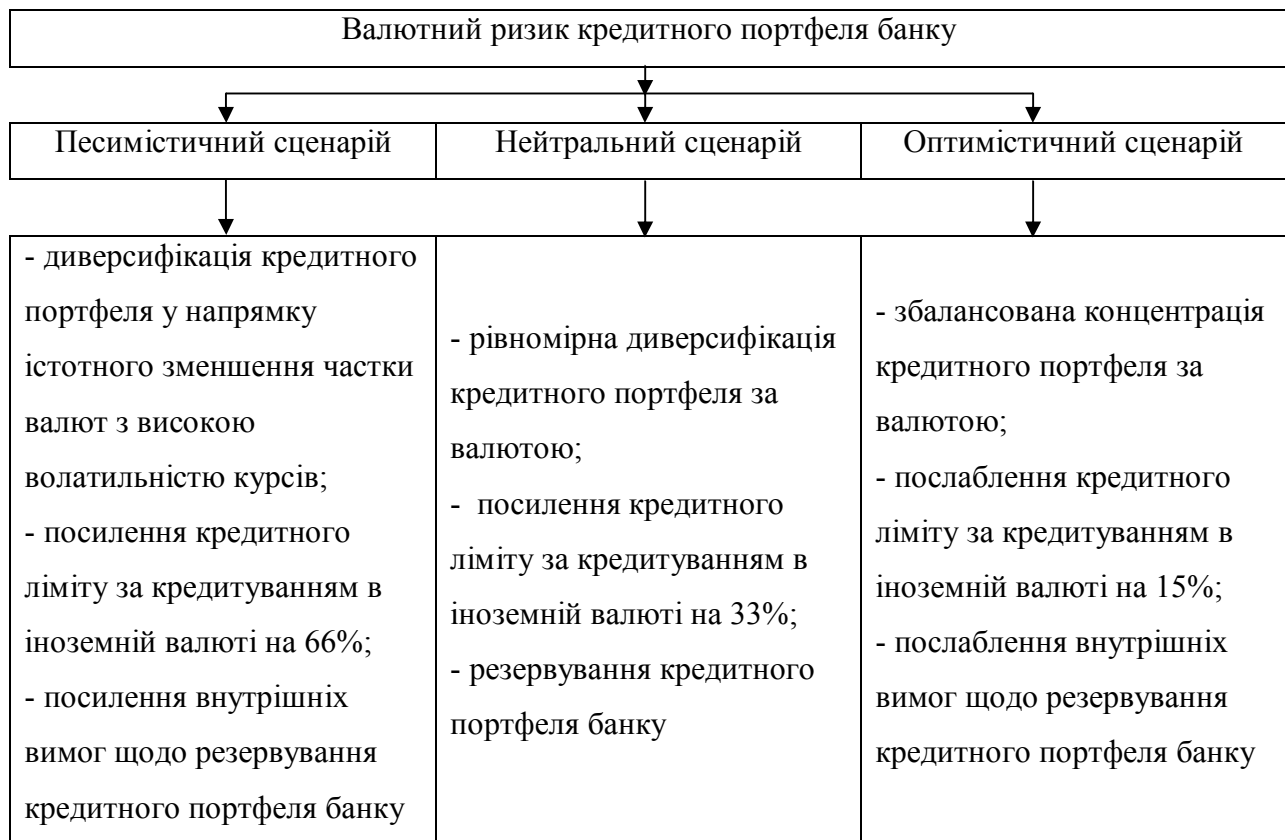

Рисунок 5 – Заходи щодо попередження впливу зовнішнього фактора валютного ризику кредитного портфеля банку [авторська розробка]

Заходи щодо попередження впливу групи зовнішнього фактора грошового ринку та грошово-кредитної політики Національного банку України відповідно до кожного з точкових сценаріїв розвитку зображені на рисунку 6.

Песимістичний сценарій розвитку для кредитного портфеля банку при зміні ситуації на грошовому ринку та грошово-кредитній політиці Національного банку України проявляється, наприклад, в тому, що, коли Національний банк України з метою попередження девальвації гривні і збільшення інфляції вводить додаткові обмеження для банків, банк також намагається захистити свій кредитний портфель, вводячи комплекс заходів, які мінімізують кредитний ризик.

Нейтральний сценарій при даній групі зовнішніх факторів полягає в реакції банку у запровадженні заходів, які з одного боку мінімізують кредитний ризик, а з другого створюють умови щодо збільшення прибутковості кредитного портфеля.

Оптимістичний сценарій розвитку для кредитного портфеля банку при зміні ситуації на грошовому ринку та грошово-кредитній політиці Національного банку України характеризується сприятливими умовами на грошовому ринку (наприклад, низький відсоток інфляції), і мета банку при даному сценарії – це збільшення доходності кредитного портфеля при існуючому низькому рівні ризику.

Рисунок 6 – Заходи щодо попередження впливу групи зовнішнього фактора грошового ринку та грошово-кредитної політики Національного банку України [авторська розробка]

Заходи щодо попередження впливу факторів групи демографічного (соціального) характеру на макроекономічному рівні відповідно до кожного з точкових сценаріїв розвитку зображені на рисунку 7.

Рисунок 7 – Заходи щодо попередження впливу факторів групи демографічного (соціального) характеру на макроекономічному рівні [авторська розробка]

Песимістичний сценарій розвитку для кредитного портфеля банку при зміні демографічної (соціальної) ситуації на макроекономічному рівні проявляється у загальній неплатоспроможності фізичних осіб внаслідок збільшення рівня безробіття і зростання рівня бідності.

Нейтральний сценарій при даній групі зовнішніх факторів полягає в існуванні проблем, наприклад, з не повною неплатоспроможністю позичальників.

За оптимістичним сценарієм розвитку для кредитного портфеля банку при зміні демографічної (соціальної) ситуації на макроекономічному рівні всі кредити портфелю погашаються вчасно і у повній мірі.

Заходи щодо попередження впливу факторів загальної макроекономічної ситуації відповідно до кожного з точкових сценаріїв розвитку зображені на рисунку 8.

Песимістичний сценарій розвитку для кредитного портфеля банку при зміні загальної макроекономічної ситуації проявляється, наприклад, у зменшенні виробництва у два і більше разів, зменшенні темпу приросту ВВП України у порівнянні з минулим роком.

Нейтральний сценарій при даній групі зовнішніх факторів проявляється в існуванні половини негативних умов песимістичного сценарію або в існуванні всіх негативних умов песимістичного сценарію, тільки в менших масштабах.

Оптимістичний сценарій розвитку для кредитного портфеля банку при зміні загальної макроекономічної ситуації передбачає існування всіх умов песимістичного сценарію, тільки з протилежним результатом, тобто збільшення виробництва у два і більше разів, збільшення темпу приросту ВВП України у порівнянні з минулим роком та ін.

Рисунок 8 – Заходи щодо попередження впливу факторів загальної макроекономічної ситуації [авторська розробка]

Таким чином, методика оцінки впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку складається з чотирьох етапів, які дають змогу оцінити ризик кредитного портфеля банку за шкалою від 0 (максимальний ступінь ризику) до 1 (мінімальний ступінь ризику). Дана шкала дає змогу визначити три сценарії розвитку кредитного портфеля банку: песимістичний, нейтральний та оптимістичний.

ВИСНОВОК

Мета розробки запропонованого у даній роботі науково-методичного підходу полягає у визначенні інтегральної оцінки впливу зовнішніх факторів на ризик кредитного портфеля для формування можливих сценаріїв управління кредитним портфелем банку.

Дана методика складається з чотирьох етапів: визначення критеріїв вибору зовнішніх факторів впливу на портфельний кредитний ризик, формування множини зовнішніх факторів впливу на ризик кредитного портфеля, нормалізація зовнішніх факторів впливу на портфельний кредитний ризик та інтегральна оцінка зовнішніх факторів впливу на ризик кредитного портфеля банку.

Результатом застосування методики є оцінка впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку за шкалою від 0 (максимальний ступінь ризику) до 1 (мінімальний ступінь ризику).

Розроблена методика може бути використана при сценарному аналізі ризику кредитного портфеля банку для вибору сценаріїв розвитку подій. Розроблена у роботі шкала дає змогу визначити три сценарії розвитку кредитного портфеля банку: песимістичний, нейтральний та оптимістичний у відповідності до ступеня ризиковості кредитного портфеля (0, 0,5 та 1 відповідно).

Крім того, при використанні прогностичних значень зовнішніх факторів, дана методика може застосовуватись як окремий інструмент аналізу портфельного кредитного ризику. При певній адаптації дану методику також можна застосовувати для аналізу портфельного кредитного ризику на рівні окремого регіону.

На основі даної методики була поведена оцінка впливу зовнішніх факторів на портфельний кредитний ризик банку станом на 01.01.2008, 01.01.2010 та 01.01.2011 рр. За результатами апробації підтверджено адекватність даної методики та її практичне значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Європейського центрального банку [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ecb.int/home/html/index.en.html> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.imf.org/external/index.htm> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
3. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: затверджено Наказом Міністерства економіки України №60 від 02.03.2007 [Електронний ресурс] : / Режим доступу : http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738 – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
4. Офіційний сайт Державної статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://ukrstat.org> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/> - Назва з домашньої сторінки Інтернету.
6. Social Protection Floor for a Fair and Inclusive Globalization [Електронний ресурс] : International Labour Organization / Режим доступу : www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_165750.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
7. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України: Положення, затверджене Постановою Національного банку України №460 від 06.08.2009 [Електронний ресурс] // <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0460500-09> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

8. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework [Електронний ресурс] : / Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

9. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава [Електронний ресурс] : програма економічних реформ на 2010-2014 роки / Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

10. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]/ Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798 – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

11. Miguel A. Segoviano Basurto, Pablo Padilla Portfolio Credit Risk and Macroeconomic Shocks: Applications to Stress Testing Under Data-Restricted Environments [Електронний ресурс] : / Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2006/wp06283.pdf> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

12. Thomas C. Wilson Portfolio Credit Risk [Електронний ресурс] : / Режим доступу : http://www.defaultrisk.com/pp_model_07.htm – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

13. Olli Castren, Trevor Fitzpatrick, Matthias Sydow Assessing Portfolio Credit Risk Changes in a Sample of EU Large and Complex Banking Groups in Reaction to Macroeconomic Shocks [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpwps/ecbwp1002.pdf> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

14. Статистичні дані [Електронний ресурс] : The World Bank / Режим доступу : <http://search.worldbank.org/data?qterm=gdp&language=EN> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

15. Ukraine. Request for Stand-By Arrangement and Cancellation of Current Arrangement [Електронний ресурс] : International Monetary Fund / Режим

доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2010/cr10262.pdf> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

16. Україна: Лист про наміри [Електронний ресурс] : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=890_005 – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

17. World Economic Outlook Database [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01/weodata/index.aspx> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

18. Статистика НБУ[Електронний ресурс] / Національний банк України : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674 aspx – Назва з домашньої сторінки Інтернету.